Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikön vuoden 2026 talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026

Toiminnan analyysi

Varhaiskasvatuksen toiminta

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikön toiminnan lähtökohtana on lapsuuden arvostaminen, lasten hyvinvointi ja perheiden tarpeisiin vastaaminen.

Suomenkielinen varhaiskasvatus tarjoaa ja kehittää lasten ja heidän perheidensä tarpeiden mukaisia, monimuotoisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluita. Kunnallinen ja yksityinen varhaiskasvatus muodostavat toimivan kokonaisuuden perheiden valinnat ja alueellinen tasapuolisuus huomioon ottaen. Perhe voi halutessaan valita myös kotihoidon tuen. Varhaiskasvatus on osa kasvatus- ja koulutusjärjestelmää ja lapsen oppimisen polkua.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lapsimäärät

Kunnallisissa päiväkodeissa lapsimäärät ovat olleet edellistä vuotta korkeammat, keskimäärin 115 lasta kuukaudessa. Kunnallisen päiväkodin lapsimäärän arvioidaan kuitenkin jäävän noin 200 lapsella talousarvioon ennakoidusta. Lapsimäärät jäävät arvioitua alhaisemmiksi alle 3-vuotiaiden ikäryhmässä, 3 vuotta täyttäneiden osalta talousarvion lapsimäärä näyttää olevan osuva.

Elokuussa Espoossa aloitti toimintansa kaksi uutta palvelusetelipäiväkotia. Palvelusetelipäiväkodeissa lapsimäärät ovat kasvaneet noin 180 lapsella kuukaudessa verrattuna edelliseen vuoteen ja vuoden keskimääräiset lapsimäärät ovat lähellä talousarviota.

Yksityisen hoidon tuen yksiköiden lapsimäärä on vuoden aikana laskenut merkittävästi, lapsia on ollut kuukaudessa keskimäärin -150 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden keskimääräisen lapsimäärän arvioidaan jäävän talousarviosta noin 300 lapsella.

Palvelusetelipäiväkodeissa alle 3-vuotiaiden osuus on edelleen korkea, noin 32 prosenttia keskimäärin vuoden aikana. Kunnallisissa päiväkodeissa vastaava luku on noin 24 prosenttia.

Tukea tarvitsevien sekä vieraskielisten lasten määrän arvioidaan jäävän selvästi alle talousarvioon ennustetun lapsimäärän.

Kotihoidon tuen lapsimäärien arvioidaan asettuvan vuoden aikana talousarviossa ennakoidulle tasolle.

Kuluneen vuoden aikana varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa olevien lasten määrä on kokonaisuutena pysynyt melko samalla tasolla kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Lapsimäärissä on näkynyt selvää kasvua vasta syys-lokakuussa.

Isossa kaupungissa palveluntarve on hyvin erilainen eri palvelualueilla. Joillakin alueilla on haasteita saada varhaiskasvatuspaikkoja toteutumaan lähipalveluna. Kunnallisissa päiväkodeissa varhaiskasvatuksen järjestämistä haastaa muun muassa useiden päiväkotien samanaikainen väistötarve sekä tilojen kunto ja lisätarve.

Toiminnan analyysi

Henkilöstömäärän kehitys ja henkilöstön saatavuus

Kasvun ja oppimisen toimialalla henkilöstömäärää seurataan sovitusti läsnä olevan henkilöstön määrän perusteella. Henkilöstömäärä on laskenut vuosien 2024 ja 2025 vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Vähenemiseen ovat vaikuttaneet muun muassa toiminnan tehostaminen ja suunnitelmalliset sijaisjärjestelyt.

Vakituisten työntekijöiden osuus läsnä olevasta henkilöstöstä on 59 %. Osuus on edelleen suhteellisen matala, mutta tilanne on parantunut aiempien vuosien vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Kelpoisen henkilöstön saatavuushaaste on kriittisin varhaiskasvatuksen opettajissa, joissa myös henkilöstötarve ja avoinna olevien tehtävien määrä ovat suurimmat. Varhaiskasvatuksen opettajan tehtäviin kelpoisia hakijoita on vakituisia tehtäviä kohden 1,2 ja määräaikaisiin tehtäviin 1,6.

Erityisopettajien ja sosionomien tehtävissä kelpoisia hakijoita on edelleen vähän, mutta pienemmän rekrytointitarpeen vuoksi saatavuushaaste on pienempi kuin varhaiskasvatuksen opettajissa. Lastenhoitajien tehtäviin kelpoisia hakijoita on hyvin saatavilla eikä saatavuushaasteita tällä hetkellä ole.

Päiväkotien henkilöstörakenteen muutos jatkuu suunnitelmallisesti vuodelle 2030 asetetun lakisääteisen henkilöstörakenteen saavuttamiseksi.

Apulaisjohtajamallista on saatu hyviä kokemuksia ja sen on todettu tukevan pedagogiikan toteumista arjessa. Apulaisjohtajien määrä on tällä hetkellä 34 ja se on kasvanut vuodesta 2025 kuudella.

.

Kehittäminen

Espoon strategian tavoitteita on edelleen otettu haltuun tulosyksikön rakenteissa ja konkretisoitu toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

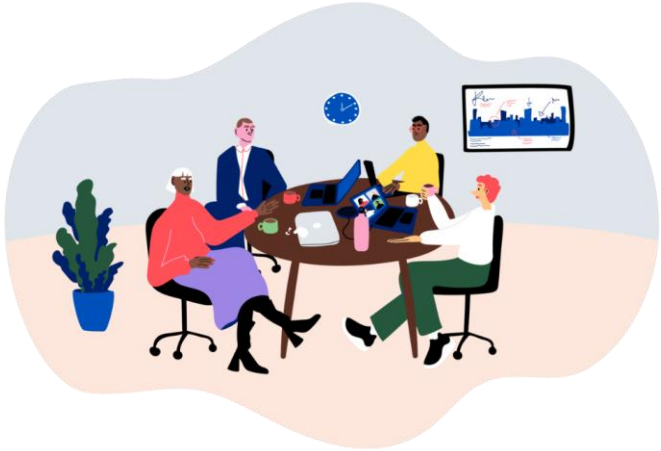
Päivitetyt Espoon varhaiskasvatussuunnitelma, Espoon esiopetuksen opetussuunnitelma sekä Espoon perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma astuivat voimaan 1.8.2026. Toimeenpanoa on toteutettu alkusyksyn aikana suunnitelmallisesti. Suurimpia uudistuksia ovat liikunnallisen elämäntavan ja varhennetun oppivelvollisuuden velvoitteet sekä valmistavan opetuksen kohdentuminen ulkomaalaistaustaisille lapsille.

Liikkumisen edistämisen itsearviointi- ja kehittämisprosessia jatkettiin suunnitelmallisesti toiselle toimintavuodelle. Liikkumisen lisäksi itsearviointia tehdään osallisuuden näkökulmasta.

Varhaiskasvatus- ja esiopetusyksiköissä aloitettiin hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman pohjalta toimipaikkakohtaisten lääkehoitosuunnitelmien käyttöönotto.

Uuden työvuorojärjestelmän vaiheittaiseen käyttöönottoon on edelleen valmistauduttu alkusyksyn aikana. Tavoitteena on helpottaa varhaiskasvatuksen henkilökunnan työvuorojen suunnittelua.

Valtionavustuksella toteuttavan tilauskoulutuspilotin valmistelut etenevät suunnitellusti. Ensimmäisistä koulutusprosesseista on saatu rohkaisevia kokemuksia.

Talouden analyysi

Tulojen ja menojen poikkeamat

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion toimintatuottojen, 21,5 milj. euroa, arvioidaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisesti. Valtiolta ja kunnilta saatavien tuottojen sekä hankeavustustulojen arvioidaan alittuvan, mutta vastaavasti asiakasmaksutulojen arvioidaan ylittyvän lähes saman suuruisesti. 1.8.2026 voimaan tulleen asiakasmaksujen indeksikorotuksen vaikutusta voidaan arvioida tarkemmin vasta loppuvuodesta.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimintakulujen 320,3 milj. euroa, arvioidaan alittavan muutetun talousarvion 7,8 milj. eurolla. Ulkoisten toimintakulujen arvioidaan alittuvan lähes 8,3 milj. euroa ja sisäisten ostojen 0,5 milj. euroa. Toimintakatteen arvioidaan olevan 7,8 milj. euroa parempi.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talouden ennusteen tarkentuessa, on nähtävissä tulosyksikön tasapainotustoimenpiteiden toteutuminen etupainotteisesti jo kuluvana vuonna.
Talouden tasapainotustoimenpiteitä tarkastellaan säännöllisesti eri organisaatiotasoilla ja ne ovat kiinteä osa tulosyksikön strategiaa ja tavoitteita.

Henkilöstö- ja työvoimanvuokrauskustannuksia on saatu hillityksi lapsimäärän kasvusta ja palkankorotuksien vaikutuksista huolimatta. Henkilöstö- ja työvoimanvuokrauskustannusten arvioidaan alittuvan 3,9 milj. eurolla. Työvoimanvuokrauskulut ovat jatkaneet vähentymistään -6,5 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden.

Palvelusetelikustannusten arvioidaan alittuvan 0,9 milj. euroa. Palvelusetelillä olevien lasten määrä on jatkanut kasvua, mutta jää hieman talousarvioon ennakoidusta, minkä vuoksi kustannukset alittuvat.

Yksityisen hoidon tuen kustannusten arvioidaan alittuvan 1,9 milj. euroa, lasten määrän ennakoitua suuremman vähenemisen vuoksi.

Lapsen tukeen kohdistuvien kustannusten arvioidaan alittuvan sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa tukea tarvitsevien lasten määrän vähenemisen vuoksi.

1000 EUR Suomenkielinen varhaiskasvatus	Muutettu talousarvio 2026	Ennuste 2026	Poikkeama ENN-MTA	Toteuma-% 2026
Myyntituotot	610	510	-100	11,8%
Maksutuotot	18 099	18 980	881	76,9%
Tuet ja avustukset	2 820	2 000	-820	57,2%
Vuokratuotot	-	-	-	-
Muut toimintatuotot	20	60	40	240,0%
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	**21 549**	**21 550**	**1**	**72,7%**
Henkilöstökulut	-156 831	-150 579	6 253	78,1%
Palvelujen ostot	-70 948	-71 039	-92	76,9%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 293	-3 164	130	65,4%
Avustukset	-25 140	-23 170	1 970	76,7%
Vuokrat	-35	-46	-11	86,1%
Muut toimintakulut	-611	-597	14	29,1%
TOIMINTAKULUT ULKOISET	**-256 858**	**-248 595**	**8 263**	**77,4%**
Sisäinen myynti	-	-	-	-
Sisäiset ostot	-63 451	-63 915	-464	83,6%
Toimintatuotot yhteensä	21 549	21 550	1	72,7%
Toimintakulut yhteensä	-320 309	-312 511	7 799	78,6%
TOIMINTAKATE	**-298 760**	**-290 961**	**7 800**	**79,0%**

Hankeavustuksin käytettävät kustannukset alittuvat 0,8 milj. eurolla, vastaavalla summalla kuin hankkeisiin saadut avustustulot.

Ennusteessa ei ole huomioitu lomapalkkajaksotuksen mahdollista vaikutusta.

Valtuustokauden tavoitteet ja avaintoimenpiteet

Opinpolku kantaa

Yksityisesti tuotetun varhaiskasvatuksen osuus on pysynyt lähtöarvon tasolla (23 %). Elokuussa on käynnistynyt kaksi uutta palvelusetelipäiväkotia, jotka lisäävät tarjolla olevia yksityisen varhaiskasvatuksen paikkoja.

Yhteistyötä ja vuoropuhelua yksityisten palveluntuottajien kanssa pidetään yllä ja palveluntuottajia tavataan säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Laatutyön kehittäminen yhteistyössä kunnallisen varhaiskasvatuksen kanssa on käynnistymässä kaupunki- ja aluetasolla. Yksikkötasolla yhteistyön rakenteena on säännölliset ohjauskäynnit sekä muu ohjaus ja neuvonta.
Varhaiskasvatuksen palveluverkkoa tarkastellaan kokonaisuutena, joka muodostuu yksityisestä ja kunnallisesta varhaiskasvatuksesta.

Palvelusetelin arvoa, alle 3-vuotiaiden kerrointa ja omavastuuosuuden määrää on arvioitu vuoden aikana talousarvioesityksen 2027 - 2029 yhteydessä.
Suomenkielinen varhaiskasvatus on esittänyt talousarvioesityksessä palvelusetelin maksimiarvon korotusta 1.3.2027 alkaen + 2 %.
Kaupunginjohtaja on esittänyt talousarvioesityksessä palvelusetelin omavastuuosuuden poistoa (50 €) asiakasperheiltä ja korvaamista osana palvelusetelin arvoa 1.3.2027 alkaen. Lopullisesta talousarviosta päättää valtuusto joulukuussa. Tavoitteena omavastuuosuuden poistossa on palvelusetelin tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus kunnallisen varhaiskasvatuksen kanssa.

Vuoden 2026 osallistumisastetta pystytään raportoimaan vuoden 2027 keväällä väestötietojen valmistuttua.

Vuoden aikana etsitään ja vakiinnutetaan keinoja vahvistaa erityisesti vieraskielisten perheiden palveluohjausta ja neuvontaa asukaspuistoissa varhaiskasvatuksen osallistumisasteen kasvattamiseksi.

Henkilöstö kukoistaa

Tehtäviinsä kelpoisten lastenhoitajien osuus oli syyskuun lopun seurannassa 77,6 %. Kelpoisten osuus on kasvanut verrattuna selvästi vuoden lähtöarvoon (73,4 %) ja helmikuun lopun tilanteeseen (73,5 %) verrattuna.

Kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus oli syyskuun lopun seurannassa 54,7 %. Kelpoisten osuus on pysynyt samana verrattuna lähtöarvoon (54,7 %).

Henkilöstöä on kannustettu ja tuettu opiskeluun varhaiskasvatuksen opettajiksi, varhaiskasvatuksen erityisopettajiksi ja varhaiskasvatuksen sosionomeiksi. Lisäksi varhaiskasvatusyksiköiden johtajia kannustetaan täydentämään tutkinto maisterin tutkinnoksi. Pätevöityville henkilöille voidaan myöntää kelpoisuuden hankkimista varten täydet palkkaedut enintään neljän kuukauden ajalta tietyin ehdoin.

Henkilöstön saatavuusohjelmatyötä on jatkettu ja osallistuttu opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen kuuden suurimman kaupungin allianssityöhön, jossa etsitään toimenpiteitä korkeakoulutetun varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden parantamiseksi. Valtionavustuksella toteuttavan tilauskoulutusmallin ensimmäiset koulutukset ovat käynnistyneet alkuvuonna 2026.

Kaikki varhaiskasvatusyksiköiden johtajat kouluttautuvat hyveet ja positiivinen johtaminen –kokonaisuuteen johtamiskulttuurin kehittämiseksi. Koulutuksen pilotti toteutettiin tammikuun 2025 ja maaliskuun 2026 välisenä aikana. Koulutukset ovat jatkuneet suunnitellusti vuoden 2026 aikana. Yksikköjohtajista koulutukseen on osallistunut 79 ja hallinnosta 19 henkilöä.